

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera

Mjesečna pretplata 2 K 40 h

Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II.

Odgovorni urednik:
Josip Bain, Pula

Srijeda, 29. ožujka 1916.

Tiskom i nakladom
Jos. Krmpotić, Pula

Broj 258

Bosansko odaslanstvo kod cara.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 28. ožujka. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Sjeverno Bojana kušali su Rusi više puta, da poslije upaljenja laguma provale u naše položaje i zaprijeke. Sve su navale bile suzbijene uz znatne gubitke za neprijatelja. Sjeveroistočno ušća Strype izalovio se je noćni pokušaj ruskih odjeljenja da napreduje, već uslijed dobrog djelovanja, naših prednjih poljskih mina. Na besarapskoj je fronti i kod Olyke neprijateljsko topništvo živahno pucalo.

Talijansko bojište.

Bojevi na gorickom mostobranu traju dalje. I u odsjeku doherdobske visoravni započela je živaha vatra obiju topništva. Sa talijanske strane slijedili su napadajni pokušaji na sjevernom obronku Sv. Mihaela i kod Sv. Martina, koji su lakotom bili suzbijeni. Istočno Selca traje boj dalje. U odsjeku Plöckena su se također izjalovile sve neprijateljske navale. Pred bojom frontom junačkog koruskog bataljuna br. 8. leži preko 500 mrtvih Talijana. Na tirolskoj fronti bijahu samo u Judikarjama topovskij bojevi živahniji nego obično. Pošto se je ustanovilo u Mlecima živahniji željeznički promet prema soškoj fronti, bacili su naši letionci bombe na nekoje objekte tamošnjih željeznica.

Jugoistočno bojište.

Nikakovog važnijeg događaja.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 28. ožujka. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Južno od Saint Eloi vrše se ljuti bojevi za lagumske rupe.

Istočno bojište.

Iz nova tjeraju Rusi svježe mase protiv njemačkih redova kod Postavija. Hrabrom ustrajnosti odoljevali su njemačke čete svim neprijateljskim navalama. U mnogim slojevima poduzeti napad dviju ruskih divizija razbio se je s najvećim neprijateljskim gubicima. Ista je kob zadesila i pokušaje, što ih je napadač i noću opetovao, da za posjedne ponovno zemljište, što ga je bio izgubio kod Mokrzyca.

Balkansko bojište.

Jučer je njemačka skupina ljetala bacila obiljno bomba na novu luku i na pe-

trolejsku luku u Solunu, kao što i na ententni tabor sjeverno od grada.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 28. ožujka. (D. u.) Glavni stan javlja:

Na različitim frontama nema znatnih promjena.

Brzujavi. Austro-Ugarska.

Bosansko poklonstveno odaslanstvo kod cara.

Beč, 28. (D. u.) Jutros je primio car u audijencu u Schönbrunnskom dvorcu poklonstveno odaslanstvo iz Bosne i Hercegovine pod vodstvom zemaljskog poglavara pješadijskog generala Sarkotića, ukupno 44 osobe.

Beč, 28. (D. u.) Kod današnjeg primanja odaslanika iz sviju slojeva pučanstva Bosne i Hercegovine, koji su došli, da izraze caru čustva vjernosti, privrženosti i odušnosti obiju pokrajina, upravo je pokrajinski glavar Sarkotić, kao vođa odaslanstva govor na cara, koji je bio u primatej dvorani pozdravljen sa gromkim živio-poklicima.

Sarkotićev nagovor.

U tom ja govoru Sarkotić rekao, da narod u Bosni i Hercegovini želi dati izraza nepokolebivoj odušnosti i hrabrosti prema Njegovom Veličanstvu i vladajućoj kući te je nastavio:

„Uzajudno se je kušalo, da se narod Bosne i Hercegovine, koji se je pod žezlom Franja Josipa povratio mirnome radu, istrigne iz krila monarkije. Sinovi ovih pokrajina nose danas hapsburške zastave pobjedonosno u neprijateljske zemlje i vedre duše i sa najvećim veseljem doprinajahu Bosna i Hercegovina žrtve na oltar velike, zajedničke domovine. Dok tako sinovi vrše dužnosti, na koje su se zakleli, kunu se sada njihovi ocevi ponovnim i harnim srecem, pred prijestoljom Svoga cara, da izraze nepokolebivoj vjernosti cijeloga svoga naroda. Sarkotić je svršio sa živio-klicem na cara.

Carov odgovor.

Car je odgovorio: Sa radošću vidim zastupnike Bosne i Hercegovine sakupljene oko Sebe i ganutim srecem primam izražaj njihove vjernosti i privrženosti! Baštinjenom su hrabrošću slijedili sinovi obiju tih zemalja radošno Moj poziv na obranu domovine i ponijeli u nepokolebivoj vjernosti Moje zastave pobjedonosno proti neprijatelju. Nepobjedive u postojanosti, neodoljive u navali, stekle su si Moje hrabre bosansko-hercegovačke čete kao najmladja sastavina Moje vojske pravo na Moju očinsku zahvalnost, koja će im biti osigurana kroz sve vrijeme. Požrtvovan i spreman stoji iza vojnika, koji se na bojnim polja-

nama bore, čitav vjerni narod Bosne i Hercegovine, kojega će ustrajno podnasane ratne nevolje ublaživati i liječiti biti ponajpreča zadaća uprave. Zajedničke brige, borbe i pobjede u ovim su ratnim godinama još čvršće svezale Moje narode te su narod Vaše lijepe i ponosne domovine, za koju će Mi biti dragocjena uspomena, što sam ju bio posjetio, nerazrješivo spojile sa Mnom i Mojom kućom. U čvrstom pouzdanjvu u Boga svemogućega nadam se složnom i plodonosnom radu za budućih mirnih godina te izručujem vjernome narodu Bosne i Hercegovine Svoj očinski pozdrav i hvalu za poklon, koji raduje Moje srce.*

Na to su članovi deputacije priredile caru oduševljene ovacije. Car je nagovorio najvidjenije članove deputacije. Kad je car ostavio dvoranu za audijencije, opetovale su se entuzijastične ovacije članova poklonstvene deputacije.

Rat.

Bojevi na željeznici Tanga.

Englesko izvješće.

London, 24. Službeno izvješće o operacijama u istočnoj Africi: Iza svojih poraza na rijeci Lumi te u brdinama Kitovo povukli su se Nijemci u svoje obrambene položaje, koji su se nalazili na rubu šume uz rijeku Ruvu. Žestoke su kiše sprječavale proganjanje, no ipak su se naše čete 18. ožujka sukobile s neprijateljem. Dne 19. ožujka došlo je do sumskih bojeva u okolici Kahe, gdje se je neprijatelj tvrdokorno opirao. Dne 20. ožujka pokušao je neprijatelj žestoku noćnu navalu, ali je bio uz teške gubitke suzbijen.

Medjutim poslo je južnoafričkim konjaničkim četama za rukom te su nakon noćnog napredovanja kroz šikarje osvojili kolodvor u Pangani sa velikim zalihama i zaprijetile uznam neprijatelja. Ovaj je primio željeznicom pojačanja, te je tvrdokorno ustrajao u svojim položajima, da zaštiti svoj uznam. Na taj nam je način uspjelo, te smo mu zadali teških gubitaka, što ne bi bilo moguće, da je neprijatelj mogao bio već prije ostaviti svoje položaje.

U noći od 22. na 23. ispraznio je neprijatelj čitavu prugu Ruvu i povukao se uzduž željeznice Tanga prema jugu. U našim je rukama ostavio top sa krizarke Königsberg. Operacije se nastavljaju. Lord Kitchener je generalu Smutsu na sjajnom uspjehu brzujavno čestitao.

Englesko izvješće odaje, da Englezima u njemačkoj istočnoj Africi uza svu veliku premoć na četama i na nadmoćnijim oboružanosti nije napredovanje bilo baš lagano radi hrabroga otpora zaštitnih četa.

Poteskoće će po neprijatelja kod daljnega prodiranja u brdovite predjele Usturara još rasti, jer će ovdje koli samo ozemlje kao i kod daljnjih kiša sve veće zaprijeke ozemlja zaštitnu četu kao naravni saveznici podpirati.

Rusi utvrđuju Alandsko otočje.

Stockholm, 27. Uzbunjujući je članak lista Aftenblad-a o prijeteloj ruskoj pogibelji radi

podizanja trajnih tvrđava na Alandskom otočju izazva ovdje dubok dojam. Tako opominje kapetan Liljedahl, član liberalne stranke u drugoj komori, u uvodnom jednom članku istog lista ovim riječima: „Ipak se može pomisliti kakav takav položaj, u kojemu će biti Švedska primorana, da posegne u rat. Politika, koja ide za tim, da se Njemačka opkoli, stvara neprestano nove verige za taj lanac opkoljenja. Izvedu li gorostasi Engleska i Rusija zajedno udarac, to će biti smrvena Švedska, jer ona uslijed geografskog položaja stoji kao zaprijetka među njima. Most između zapadne i istočne ententine velesile vodi izravno preko Göteborg-Alanda. Pretvori li Rusija Aland u tvrđavu, to se ona može iskrcati na švedskoj obali i tako botrijski morski zaljev posve izolovati od strateškog spoja na moru sa švedskom postajom ratnih brodova. Jednom riječu, ruska ratna snaga upravlja se danonice poput prijeteće bodeže proti sreću Švedske. Nema sumnje, da nas neutvrđeni Aland ne može štiti pred ruskom pogibelju, jer si ruska politika i kroz zakrvavljenu Finsku utire put, koji vodi u Skandinaviju. No utvrđeni Aland znači, da si Rusi u slučaju rata proti Švedskoj prvu veliku pobjedu izvojevati još prije vojnih operacija. Vojno-geografski položaj Švedske nije nikakova vojna tajna, nego je svakomu vidljiv na zemljovidu: zemljište oko Stockholma i jezera oko njega u vojničkom pogledu najosjetljiviji dio Švedske.

Australske pomoćne čete.

Amsterdam, 27. Reuter javlja iz Melbournea: Australski obrambeni ministar Hearce podao je dugu izjavu o točnom sadržaju australskog obećanja, da se postavi na noge 50.000 momaka. Rekao je, da do junija će biti od prilike 200.000 momaka poslatih u službu preko mora, te da se sada izveštava 50—60.000 momaka. Od Hughesovog poziva na sve za oružje sposobne naprijed, prijavilo se je 50.000 momaka. Obećane čete već su bile unovačene i skoro je sigurno, da će se naći i potrebite nadomjestne čete, da se glavne skupine održe u prvotnoj snazi. Rezultat posljednjega vojnoga brojenja je pokazao, da će Australija biti u stanju, da sakupi još jednu diviziju.

Balkan.

Rumunjska dolazi do spoznaje.

Sofija, 27. Vossische Zeitung javljaju: Ovdješnji diplomatski krugovi potvrđuju, da je rumunjski poslanik Derussi, koji je je nedavno ovamo povratio, donio sa sobom obvezujuće napute, neka pod svaku cijenu odstrani sve razmirice između Bugarskog i Rumunjskog, te da radi za zblizjenje obju država. Na rumunjskoj vladi, tako se dalje pripovijeda, leži teret nepouzdanja obju skupina velevalsti radi nesigurne politike kabineta Briatianu, koji je do sada uzaludno nastojao, da to nepouzdanje odstrani svečanim izjavama, da se ne će nikada pustiti voditi od politike čuštava, te du će bezuvjetno nastaviti politiku neutralnosti, koja jedina odgovara interesima Rumunjske, kod česa se je naglašavalo, da ne bi nitko u Rumunjskoj hito preuzeli odgovornosti za zaraćenje Rumunjske ili za to da se njezina budućnost postavi na kocku. Sve novije vijesti iz Rumunjske suglasuju u tome, da tamošnji vodje ne misle na nikakvu aktivnu politiku, te da se strasne pred mišlju na mogućnost rata.

Bukarest, 25. Niko Filipescu vratio se je sa svog posjeta ruske fronte, te je u četvrtak stigao u pratnji ruskih stabnih časnika u Molnico, na rumunjskoj granici, otkuda se je u automobilu odveoza prema Bukarestu.

Financijske poteškoće Grčke.

Lugano, 26. Milanski Secolo javlja iz Atene: Mjesečnom puhanju na dopust trećine pozvanih pod oružje dadi su povod financijski odnošaji, jer je Grčka iscrpila skoro sva pomoćna sredstva. Zajam od 150 milijuna na kojega je Grčka kod

aljiraca toliko računala našla je, osobito iza poziva pod oružje od vojničke službe oslobođenih razreda, na takve poteškoće, da će jedva moći uspjeti.

Rusija.

Rusi i Sredozemno more.

Petrograd, 28. (D. u.). Duma je prihvatila proračun za izvanjsko ministarstvo. U fokku rasprave kazao je Markov: Ako postoji ugovor o djelomičnoj neutralizaciji morskih tijesnaica, to ne će moći takov ugovor da učini zadovoljnim ruski narod, kojemu treba sasvim slobodan izlaz u Sredozemno more.

Engleska.

Engleske laži.

Berlin, 28. (D. u.). K službenom engleskom izvješću o zračnoj navali na zapadnu obalu Holsteina, gdje se tvrdi, da je bilo potopljeno 10 njemačkih stražarskih brodova primjećuje Wolffov ured iz upućenog mjesta, da je engleska tvrdnja neistinita. Izgubljena su samo 2 ribarska parobroda.

Dogodjaji na moru.

Potopljeni neprijateljski parobrodi.

London, 28. (D. u.) Lloyd javlja o potopljenju francuskog parobroda Habe, engleskog parobroda Arne i engleskog ribarskog parobroda Klarteun. Posade su većim dijelom stigle na kraj.

London, 28. (D. u.) Reuterov ured potvrđuje, da je na 23. o. mj. bio potopljen u Sredozemnom moru parobrod Minneapolis. Od poginulih desetorica su Englezi.

Amerikanski poslanik saopštjuje, da su svi amerikanski podanici na Sussexu spasili. Ima nekoliko ranjenih.

Amsterdam, 28. (D. u.) Handelblad pripućuje: Rotterdamski je parobrod Duiveland potonuo na svojem putu iz Londona u Hull. Spasilo se je 17 ljudi.

London, 28. (D. u.) Admiralitet javlja: Parobrod Fenybrigde nije sam potonuo, nego je bio torpedovan.

Potopljen je i parobrod Mauehester Engineer (2813 t.) Posada spašena.

London, 28. (D. u.) Za potonuća parobroda Englishmann poginulo je 10 osoba.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

Petrograd, 25. Službeni izvještaj od 24. o. mj.:

Zapadna fronta.

U okolici Friedrichstadta zaplijenile su naše izvidnice, koje su bile prekoracile Dvinu, neprijateljsku jednu strojevnju pušku. U odsjeku kod Jakobstadta proizveli su Nijemci s jakim silama protunapadaje kod Augustinohofa (23 km sjeverozapadno od Jakobstadta), no mi smo ih s uspjehom suzbili. Sjeverozapadno od jezera Warsung razvija se i nadalje naš napadaj. U okolišu su suzbile vise neprijateljskih protunapadaja. U okolišu južno od Dvinskog traje boja. U okolici sjeverno od jezera Widsy, sjeverozapadno o jezera Sekly (14 km sjeveroistočno od Widsy-ja), u odsjeku Meskele-Klipy (1 km južno od Meskele) veoma žestoka bitka; mjestimice je došlo do boja na bajunete. Tijekom noći na 23. ožujka zaposjele su čete uza svu žestoku neprijateljsku vatru, sve zaprijetne linije neprijateljeve u odsjeku Vi-liply. Njemački je jedan protunapadaj bio suzbijen. Naše topništvo drži na mnogim mjestima položaje neprijatelja pod vatrom i sprječava ga da popravi prouzročeni štetu. Između jezera Naroc i Višnjev traje bitka. Naše su čete bacile neprijatelja iz jedne šumice u okolici Blizniki-Mokrice (odmah južno od jezera Naroc), koja je bila čvrsto utvrđjena i okružena zaprijetkama od žica. Prema naknadnim se vijestima u bojama od 18. do 21. naše čete zarobile: 1. u okolici sjeverozapadno od Postawy 2 časnika i 160 njemačkih vojnika; 2. na jezeru Naroc 18 časnika i 125 njemačkih vojnika. Osim toga smo zaplijenili 18 strojevnih pušaka, 26 velikih i 10 malenih bacala

bomba, 2 bacala mina, 1 hobiću od 15 centimetara, 4 reflektora, 637 pušaka, 1 skrinju sa 300 ručnih granata i 12 pjesadijskih kola za municiju. Daje južno sve do šumskih predjela prema Galiciji na mnogim mjestima izmjenična vatra.

Kaukaska fronta.

Naše napredovanje sveudilj traje.

Perzijska fronta.

Južno od jezera Urmija raspršili smo nekoliko tursko-kurdjskih odjela.

Francuska.

Paris, 24. Službeni izvještaj od petka postije podne:

Naše su baterije tečajem noći odlučno opstrjeljavale šumu od Malancourta. U Argonima smo kod visa 285 upalili jednu minu i zaposjeli lagumski lijevak. Zapadno od rijeke Maas je bila noć mira. Istočno od Maase djelomično prekidano opstrjeljavanje u okolici od Douaumonta i Damloura. U Woerve došlo je nekoliko puti na obje strane do bubanjske vatre u odsječcima od Moulainville i Epargesa. Sa čitave fronte nema se javiti ništa osolotoga.

Službeni izvještaj juče na večer: U Argonama je izveo neprijatelj, iza kako je upalio jednu od naših mina, kod Vaquoisa napadaje, te je na čas osvojio jedan od naših jaraka u prvij liniji. Iz njega smo ga protunavalom isljerali i zarobili nekih tridesetak momaka. Trajna zivalna vatra našeg topništva na 4 neprijateljske spojeve u istočnim Argonima i na šume kod Malancourta i Avocourta. U okolici sjeverno od Verduna nije bilo tečajem dana nikakvog važnog dogodjaja, izuzevši ovdje ondje opstrjeljavanje naših drugih linija zapadno i istočno od rijeke Maas. Naše su baterije drvalo odgovalare. Sjeveroistočno od St. Mihiela postigla je vatra naših dalekosežnih topova na kolodvoru od Vigneulles-a dobre uspjehe. Jedna je susa bila razorena i jedan vlak, koji je stajao na kolodvoru, dignut u zrak.

Belgija.

Djelovanje je artilerije bilo na obje strane prilično zivalno, ponajviše u odsjeku Dixmuiden. Borbe sa ručnim granatama u okolici Fährmannshanges.

Bojne poljane.

Protom i opkoljivanje. — Jedinствена ofenziva i opierečivanje. — Ruske navale.

Položaj na zapadnoj obali Moze razvija se na osobito zanimivi način. Dva su njemačka mjestna protoma stvorila otvor od 4 do 5 kilometara između jednog i drugog središta borbe. Zauzećem vrha Mort'Homme te šume Avocourt s druge strane jesu sada Nijemci u stanju da navale s boka na francuske položaje jugozapadno i jugoistočno od Haucourta. Time postalo je puno lakše osvojenje one francuske fronte, koja je još na nogama. Ne će biti potrebno, da se ju obara krugom frontalnom navalom, nego će to manjim žrtvama uspjeli prostranim opkoljenjem. Prvu taktičnu posljedicu novog položaja možemo opaziti u uspjehu, o kojem nam javlja njemačko izvješće od 23. ožujka: Upotpunili smo svoj uspjeh kod avocourtske šume zaposjednućem francuskim uporišta na hrpu visina što se dižu jugozapadno od Haucourta. Protiv tih uporišta moglo se poduzeti zamasnu opkoljujuću akciju tekar sa istočnog rube avocourtske šume. Sada se unutrašnje krilo njemačke bojne skupine kod Avocourta prostire sve do putejka što vodi iz Ernesa u Haucourt.

U njemačkom se postupanju opaža osnova, da se spoje jedan i drugi bojni način prolamljanja i opkoljivanja. Protom im postaje temeljem za opkoljenje. Obe su operacije samo pojedini momenti velike frontalne borbe. U takvom načinu borenja imaju veliku važnost sposobnosti nižih i srednjih zapovjednika i hrabrost pojedinih četa. To su čimbenici, koji izvršuju osnove njemačkog vrhovnog vodstva.

Već smo na početku bojeva protiv Verduna spomenuli, da će se konačna pobjeda izvojevati uslijed tamošnjih prilika tekar polaganim i ustrajnim radom. Nije pametno procjenjivati uspjeh oko Verduna sestilom u ruci. Nije dovoljno rasmatrati mjesne taktične bojne kretnje, mora se pro-

sudjivati položaje u bojštima takodjer i strateški otkom. Naši su se protivnici izmucili što bolje su mogli i znali da postignu složno i jedinstveno nastupanje protiv nas. Ponadali su se, da će nam na taj način oteći u ruku veliku prednost ratovanja na unutrašnjoj liniji, te da ne ćemo moći prenašati svih četa s jedne na drugu frontu najkraćim putem i u najkraćem vremenu. Mi možemo tako, neprijatelja iznenadivati, dok je to njemu puno teže. Ostali bismo bez tih prednosti, da bi mogli neprijatelji navaljivati na sve naše i njemačke fronte istodobno. Ali je njemačko vrhovno vodstvo preteklo skupne naše neprijatelje operacijama protiv Verduna, te im je gadno pormetilo sve osnove. Sve francuske pričuve, t. j. one čete, koje su imale u prvom redu, da nastupe snažnom rukom u sveopćoj ofenzivi protiv Njemačke, moraju da se već sada u Verdunu iscrpljuju. Prisljene su, da se brane, mjesto da navaljuju.

Lahko je ne vidjeti ovog ogromnog njemačkog uspjeha, gleda li se samo na Verdun, a ne misli li se na posljedice.

Talijani su poduzeli „častnu ofenzivu“. Rusi su u čitavu dužinu svoje odromne fronte poduzeli većih i manjih navala. Englezi su ostali mirni, te su brzojavnim putem poslali svoje sažaljenje radi francuskih gubitaka kod Verduna, obećavši još nevidjenu pomoć.

Ali se još Englezi ne miču. Čim više Francuza padne, tim će im teže biti da protjeraju Engleza iz Calaisa. Naravno, da će i Englezi napokon nastupiti dakako kolonijalnim četama, koje moraju umirati za Engleze, što si međutim sve bržiže kožu čuvaju.

I tako su u toku samo ruska i talijanska ofenziva oterećivanja. To je veliki uspjeh za sad i za Nijemce, što te ofenzive moraju da se nas iscrpljuju, prije nego su se još dobro spremile u najtežim zimskim neprilikama, kada nemaju neprijatelji mogućnosti da si ratnog materijala dopužaju, i da preinjestavaju prama silu svoje čete. Neprijatelji moraju da improviziraju nedostatno još promišljene dijelove svojih uloga.

Rusi hoće da ogromnim ljudskim masama nadoknade ono što nijesu mogli tehnički pripremiti i organizirati. Nije nam od štete, što se ne pripravnim iscrpljuju. I opseg fronte na kojoj Kutropatkin navaljuje pokazuje, da su Rusi dosli opet do pojmanja, da najbolje djeluje „parni valjak“. Protivno misli hladni i mirni Hindenburg. A s njime se svatko u Njemačkoj nada, da u ratu više vrijedi pravo vodstvo, nego li broj slabo vođene vojske. Mi smijemo mirno ustvrditi, da ruska vojska nije stanju, da nastupi kao jedinstvena dobro uređena cijelina, jer se mora pripodobiti prije nekonsolidiranom konglomeratu, nego li točno složenom stroju. Ruski su vojnici sami po sebi hrabri; to nam pokazuje prezir kojim u smrt sru. Ali je u naše doba tehnika ono što pobjeđuje i točnost; a jednoga i drugoga Rusima silno nedostaje. Toga su i sami svjesni, pa su pozvali u pomoć francuske tehničare. Ali kako da nadoknadi Rusima maleni broj tudnjaca, ono što Nijemcima pružaju stotine tisuća njegovih tehničara?

Hrvatski narode!

Ponajljepši kraj hrvatske domovine zadesila je teška nesreća. Kršno naše Primorje ljuto je postradalo radi velika potresa. Svaki nam dan donosi crne glasove o porušenim domovima, uništenom porodičnom ognjištu, bijednim beskućenicima, jadnim marama i sirotama. Muževi su s oružjem stajali protiv kletog neprijatelja na braniku rođene svoje grude i divnoga hrvatskog mora, a ova kobna nevolja snalazi kod kuće marne njihove žene i silnu njihovu dječicu. Komu da se ne ražali, kada vidi toliku bijedu i jad porodica, kojima se oči i muževi, braća i sinovi lako junački bore za kralja i dom; tko da ne preagne svim žarom bratske ljubavi, svom sprem-

nošću djelotvorne pomoći, kako bi ublažio toliku nesreću kraja Hrvatu nada sve dragocjena?

Hrvati! O nama se radi, o biseru našem, o krsnom, o marmom, čestim i značajnom puku na hrvatskom žalu. On ne smije da gine, ne smije, da se samac bez utjehe nadje u teškoj svojoj bijedi, dok je nas ostalih Hrvata. Ako i nijesmo bogatuni, ono što imamo, rado ćemo podijeliti s bratom, koji nam je najjači stit protiv ljudske nesreće. Zagreba, srca Hrvatske, neiskazano se bolno kosnula ova elementarna nepogoda hrvatskoga biser-kraja. Da bi se dalo oduška bračkoj ljubavi i namakla potrebita brza pomoć, sastavio se poltipisani odbor, da s dopustenjem kr. zemaljske vlade stavi pripomoćno akeji na čelo, da se pobrine za sabiranje dragovoljnih prinosa i da te milodare privede k svetloj njihovoj svrsi. Taj odbor poziva dom i rod, da se sjeli postradale svoje braće i da darom joj u pomoć priskoči. Milodari neka se šalju Prvoj hrvatskoj štedionici u Zagrebu. Pored njih primat će ih i sve njezine podružnice. Podjedno umoljavaju se i svi drugari naši domaći novčani zavodi, da primaju te milodare i s iskazom ih svakih 14 dana šalju Prvoj hrvatskoj štedionici u Zagrebu.

U Zagrebu, dne 17. ožujka 1916.

Odbor za pripomoć potresom postradaloga hrvatskog biser-kraja:

Grof Miroslav Kulmer, pravi tajni savjetnik, narodni zastupnik, predsjednik. Zvonimir Žepić, predstojnik kr. zem. vlade, odjela za narodno gospodarstvo, potpredsjednik. Cezar Akčić, narodni zastupnik, tajnik. Dr. Vinko Kršković, sveuč. profesor, narodni zastupnik, blagajnik.

Dr. Fran Barac, rektor kr. sveučilišta, Milivoj Grnadak, kr. dvorski savjetnik i upr. ravnatelj Prve hrvatske štedionice, Janko Holjac, načelnik Zagreba i narodni zastupnik, dr. Edo Lovrić, sveuč. profesor, dr. Vladimir barun Nikolić Podrinski, narodni zastupnik, August Pisičić, gradj. nasavjetnik kr. zem. vlade, dr. Josip Silović, sveuč. profesor i narodni zastupnik, dr. Juraj Vrbanić, ravnatelj Prve hrvatske štedionice.

Vijesti iz osvojene Srbije.

„Beogradske novine“ donasaju:

Treće toplo kupatilo. Pored parnog kupatila, koje je instalirano u Carigradskoj ulici, za civilno stanovništvo otvoreno je i toplo kupatilo u Karađorđevjovoj ulici broj 65 u kome se mogu kupati ženske i djeca utorkom u četvrtkom od 8 sati prije podne do 6 sati u več, a muški subotom od 8 sati prije podne do 6 sati u več.

Bjegunci iz Crne Gore. Prije nekoliko dana dovedeno je u Beograd oko 2000 bjegunaca iz raznih krajeva Srbije, koji su bježali do Crne Gore. Oni izgledaju strahovito bijedno. Izgladnjele, bez odjele, izmurenih strapacim i gladju, daju silku zan-marenih i zapuštenih ljudi. Među njima ima veći broj inteligentnih ljudi kao: policijskih činovnika, profesora, učitelja, svećenika, trgovaca, zanatlija, kao i ekonomia iz sviju krajeva Srbije. Među njima nalaze se i nekoliko uglednih lica kao gospoda Mile Radoković, trgovac iz Cuprije, dugogodišnji narodni poslanik, M. Rajić, inspektor ministarstva unutrašnjih djela i Ljuba Rajić, član uprave grada Beograda. Oni su izdržali sanitetski karantin nekoliko dana i juče su pusteni svi svojim kućama.

Vratili se. Među uglednicima, koji su se ovih dana vratili nalazi se i gosp. Joca Stanković, bivši ministar gradjevina, Spasoje Radoković, državni savjetnik i profesor univerziteta i Najdan Jovanović, sudija kasacionog suda.

Između mnogih u Beograd se vratio ovih dana i Mihajlo Gjordjević, profesor, narodni poslanik i prvak liberalne stranke.

Zanatlijske radnje. U posljednje vrijeme svakodnevno se otvaraju zanatlijske radnje u svima krajevima Beograda. U prvi mah osjećala se oskudica u izvjesnim zanatlijskim radnjama. Dolaskom sve novih i novih izbjeglica u Beograd i zanatlijske radnje dobijale su sve više i više majstora — zanatlija. Svima njima carske i kraljevske vlasti izlazile su na susret u svakom pogledu, da što prije otvore svoje radnje, danak u Beogradu ima otvorenih svih vrsta zanatlijskih radnja i potreba za njima u glavnom je podmirena.

Domaće vijesti.

Kino „Crvenog križa“. Kao jučer tako se namo da će i danas mnogobrojno općinstvo posjetiti kino „Crvenog križa“, ulica Sergia 34, da prođe ugodno se zabavljajući nekoliko vremena. Vesela igra, kako se je „učekalo oslobodio svojih vjerovnika“, bila je primljena osobitim zadovoljstvom i smijehom. Polag šaljivih, prikazuje kino takodjer ozbiljne, a ovog puta razne slike sa naših bojnih poljana, koje će se opetovati i danas. Preporučamo mnogobrojni posjet.

Razne vijesti.

Navješćivanja rata. Ovih se je dana u više listova tvrdilo, da je navješćenje rata od strane Njemačke Portugalskoj trideseto objavljeno rata. Za pravo navješćenje rata od strane Njemačke Portugalskoj tek je dvadeset i sedmo, kako se vidi iz ovog reda. Hat su navještile:

1. Na 28. jula 1914. Austro-Ugarska Srbiji; 2. na 1. augusta Njemačka Rusiji; 3. 3. augusta Njemačka Francuskoj; 4. 3. augusta Njemačka Belgiji; 5. 4. augusta Engleska Njemačkoj; 6. 5. augusta Austro-Ugarska Rusiji; 7. 6. augusta Srbija Njemačkoj; 8. 11. augusta Crna Gora Austro-Ugarskoj; 9. 11. augusta Crna Gora Njemačkoj; 10. 11. augusta Francuska Austro-Ugarskoj; 11. 13. augusta Engleska Austro-Ugarskoj; 12. 23. augusta Japan Njemačkoj; 13. 25. augusta Austro-Ugarska Japanu; 14. 28. augusta Austro-Ugarska Belgiji; 15. 2. novembra Rusija Turskoj; 16. 5. novembra Francuska Turskoj; 17. 5. novembra Engleska Turskoj; 18. 7. novembra Belgija Turskoj; 20. na 23. maja 1915. Italija Austro-Ugarskoj; 21. 21. augusta Italija Turskoj; 22. 15. oktobra Engleska Bugarskoj; 24. 16. oktobra Francuska Bugarskoj; 25. 18. oktobra Rusija Bugarskoj; 26. 19. oktobra Italija Bugarskoj; 27. 9. marta 1916. Njemačka Portugalskoj. — Pošto na strani entente u svemu stoji devet, a na strani centralnih vlasti četiri države, onda bi za pravo trebalo da bude navješćeno trideset i šest rata. Dakle, još manjka devet navješćenja, i to dosad nijesu navještile rata: 1. Italija Njemačkoj; 2. Crna Gora Njemačkoj; 3. Crna Gora Bugarskoj; 4. Japan Turskoj; 5. Japan Bugarskoj; 6. Belgija Bugarskoj; 7. Austro-Ugarska Portugalskoj; 8. Bugarska Portugalskoj; 9. Turska Portugalskoj. — Izmđu Njemačke i Italije, Crne Gore i Bugarske, Crne Gore i Turske, Belgije i Bugarske, Austro-Ugarske i Portugalske prekinuti su diplomatski odnosi. Japan nije prije početka rata ni u Turskoj ni u Bugarskoj imao zastupstva. Isto tako nije bila Bugarska diplomatski zastupana u Portugalskoj, dočim Turska imade zastupnika u Lisabonu.

Na temelju tih čestica prašine u uzduhu tu-maći engleski stručnjak Lord Rayleigh modriru ili pravilno nebeskog svoda. Modra se naime svjetlost najjače odbija, i to 4—5 puta jače od žute, 6—7 puta jače od crvene svjetlosti itd. i zato ona prevladuje, te nam se nebo čini modrim, premda je ono faktično bez ikakove izrazite boje.

Novi novac. U bečkoj kovnici novca već se kuju novi novci. Krune će imati nove slike na stranama. Novi novac po 20 para bit će od željeza, novac po 10 para od novoga srebra (s prijesom nikla). Zlatni novac, pa komadi od 2 pare i 1 pare imat će novo uvedeni mali grb austrijski.

KINO

Crvenog križa

ULICA SERGIA BROJ 34.

Danas, 29. ožujka 1916.

RASPORED:

Sascha — Ratna sedmica.

Krotifac — Drama u 3 čina.

Kako se je Piff riješio svojih vjerovnika — Komično.

Početak u 2,20, 3,30, 4,40, 5,50 poslije podne. ULAZNINA: I. prostor K 1; II. prostor 40 filira.

Petrolejska industrija u Galiciji. Iz ratnog izvjestiteljskog stanju javljaju: Dne 15. februara dovršeni ljehu vodovi cijevi između Drohobycz-Chyrowa, te će domala biti predani u promet. Ti su vodovi dugi 65 kilometara te ih je vojna uprava posagrađila u vlastitoj režiji. Odrješeni su samo za obradene petrolejske proizvode te znatno olakotuju željeznički promet, jer ne će trebati petroleja prevažati željeznicom. Gradnja tih cijevi kao i cisterna zadavala je gotovo nevjerojatnih potroška, koje je mogla da svlada jedino vojna uprava sa svojim sredstvima i spremom. Novi je to dokaz, da naša vojna uprava i u ratu, gdje se inače na sve strane radi samo o zatoru i uništavanju, nastoji oko pospješivanja industrije.

Zadnje vijesti.

Iz njemačkog sabora.

Berlin, 28. (D. u.) Odbor je za državni proračun započeo svoje rasprave. Državni je kancelar razložio u poduzem strogo povjerljivom prikazanju politiku državne vlade.

Sjednice pariškog vijeća.

Paris, 28. (D. u.) Vijeće se je alijiraca sastalo na novu sjednicu 28. o. mj. odaslanici su izabrali pojedine odbore, te su raspravili sve točke dnevnog reda. Jučer prije podne održala se je nova sjednica.

Njemačko-amerikanska napetost.

Washington, 28. (D. u.) Reuter javlja: Službeni krugovi ne mogu zatajiti činjenicu da smatraju položaj uslijed potonuća engleskog parobroda Sussex skrajno ozbiljnim. Dolazi opet na dnevni red pitanje mogućnosti, da se prekinu s Njemačkom diplomatski odnošaji.

Wilson će po svoj prilici prije nego bude što poduzeo podastrijeti slučaj kongresu, pošto se uzimlje, da bi prekinuće odnošaja s Njemačkom značilo rat.

Princ Mirko bolestan.

Beč, 28. (D. u.) Crnogorski princ Mirko, koji je bio od dulje vremena bolestan i koji je dosad boravio u svojoj vili kod Podgorice, dospio je pred kratko vrijeme na Cetinje, gdje mu se je od strane ljeknika vručice preporučilo, da si dade pretražiti zdravlje od specijaliste te da promijeni zrak. Kako se govori, namjerava princ, čim mu to bude njegovo stanje dopustilo, otputovati u kakovo lječilište.

Aljirci sporazumjeli se o daljnjim operacijama.

Paris, 28. (D. u.) Po Matinu poštigli su u jučešnjašnoj sjednici zastupnici aljiraca sasvim povoljni sporazum o vođenju operacija.

POZIV

na

XX. redovitu glavnu skupštinu

društva za štednju i zajmove* u sv. Križu regist. zadruga na ogran. jamčenje, koja će se obdržavati **дне 9. aprila 1916.** u 4 sata poslije podne u društvenim prostorijama.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika prošlogodišnje glavne skupštine.
2. Izvještaj upravnog odbora.
3. Izvještaj nadzornog odbora.
4. Potvrda računskog zaključka za god. 1915.
5. Izbor upravnog i nadzornog te pomirnog suda.
6. Drugi prijedlozi.

Sv. KRIŽ, dne 26. ožujka 1916.

Upravni odbor.

ANTUN KOVAČEV:

Dvije pjesme ili Uspomena mobilizacije i svjetskog rata godine 1914.-1915.

Cijena 70 flira. Naručbe prima bojni mornar Antun Kovačev na Njg. Vel. brodu „PELAGOSA“, PULA, Marinefeldpostamt.

Praktična

slovnica njemačkog jezika za Hrvate.

Sastavio Antun Knežević
Cijena K 2-20.

Slovnica je tiskana latinskim slovima.

Dobiva se u knjižari E. Schmidt, na Foru u Puli.

Svoj k svome! Svoj k svome!

Skladište pokućstva Filipa Barbalića

PULA
ulica Sissano broj 12.

Obavješćuju se cijenjene musterije, da su prispjeli gvozdeni sklapanjući kreveti, kao i mali bijeli kreveti za djecu. — Obavješćuje se također, da za dopunjak već bogatog skladišta, prispjela je odnosno pokućstvo svake vrsti.

Izvršuje sve tapetarske popravke brzo i točno.

Svoj k svome! Svoj k svome!

Cafe Tegetthoff

Najveća kavana u Pul. Ima na raspolaganje veliki broj austro-ugarskih, njemačkih i žičarskih novina, u hrvatskom, češkom, njemačkom i talijanskom jeziku.

Toina posluha .: 5 bilijarda .: Veliki novouređeni salon.

Ja mnogobrojni posjet preporuča se vlasnik.

LAFCADIO HEARN. — DR. BAJA.

Iz dnevnika engleskog učitelja.

(Pogledi na nepoznati Japan.)

Razgovori u razredu o stranim prilikama su zabavni i poučni:

„Gospodine učitelju, netko mi je kazao, da bi Evropejac, padši u vođu s svojom ženom i sa svojim ocem, nastojao da prije spasi zenom. Da li bi on to zbilja učinio?“

„To je lahko moguće?“ uzvratih ja.

„Pa zašto?“

„Razlog tomu leži u tome, što Evropejac smatra svojom dužnošću, da pomogne najprije slabijemu, a napose ženama i djeci.“

„Pa ljubi li uistinu jedan Evropejac više svoju suprugu od majke i oca?“

„Ne uvijek, ali u većini slučajeva.“

„Moram reći, gospodine učitelju, da je to vrlo nemoralno.“

„Gospodine učitelju, kako nose evropske majke svoju djecu?“

„Na ruci.“

„Kako to mora umarati! — Pa kako dugo može majka s djetetom na rukama hodati?“

„Krepka žena može i nekoliko milja prewalkiti.“

„Ali ako ona nosi svoje dijete, onda ne može rabiti svojih ruku.“

„Barem ne posve slobodno.“

„Onda je zaista vrlo nezdgodno tako djecu nositi.“ itd. itd.

Moji ljubimci učenici pohode me katkada u povodnim satovima. Najprije pošalju svoju

kartu, da se prijave, i kada im dozvolim da dođu k meni, skinu u predsočju svoju obuću, pozdrave me na svoj način, pošto se duboko do zemlje naklone, na što se posjednemo na pločnik, koji je po svim japanskim kućama mekan kao dušek. Sluga odmah donese malene „Zabuton“ (jastučići za koljena) i servira čaj s gibanicom. Da znaš japanski sjediti, treba za to osobite vježbe. Mnogi Evropejci se ne mogu tomu pručiti. Da to naučiš moraš se pručiti nositi i japansko odijelo. Ako si se pak pručio tomu načinu sjedenja, to ti se čini kao jedini način ugodne naravne pozicije i rada sjediš na taj način kod jela, čitanja, pusenja i brbljanja. Za pisarje s evropskim perima ne bih preporučio to sjedenje, jer je kod zapadnjačkoga načina pisanja kretanje ruke ovisno od naslonjenog lakta. Moram priznati, da me je sjedenje na stoleu po zapadnjačkom običaju prilično umaralo, pošto sam se bio već priviknuo japanskom načinu života.

Posto smo se pozdravili i posjeli na jastuke, nastane kratka učtiva šutnja, koju sam doskora ja prekinuo. Nekoji mladi ljudi govore vrlo dobro engleski i razumljivo, ali u razgovoru, u kojemu su svi domaći izrazi u „kana“ (jednostavniji od kineskog alfabeta uzeti znakovi) ili u kineskim ideogramima.

Obično ostaju moji mladi prijatelji dugo kod mene i moram reći, da me njihov posjet ni najmanje ne umara. Njihovi su razgovori i misli po mogućnosti jednostavni i iskreni. Oni ne dolaze

radi nauka, jer su osvjedočeni, da se ne smije učitelja izvan škole napastovati. Oni govore samo o stvarima, za koje misle, da će me zanimati. Katkada upoće ne govore, nego se bace u slatko sanjarenje.

Zasto pak dolaze, jest radi uživanja simpatične zajednice. Ne radi intelektualne simpatije, nego radi simpatije zadovoljstva, da mogu skupa biti sa svojim prijateljem. Oni zavirkivaju u mego knjige i promatraju slike, a katkada ponese i sami lijepih knjiga i drugih dražesnih komada, kojih zalihobe ne mogu kupiti. Oni jako rado promatraju moj vrt i vesele se i uživaju u njegovim ljepotama više od mene. Često mi donasaju krasnog cvijeca. Nikada me oni ne smetaju, niti su dosadni, znatizeljni ili brbljavci. Učtivi su i u najtanjim finesama općenja izgledani tako, te o tome isti Francuzi nemaju pravoga pojma. To je, reći bi, dječacima u izumu prirodjeno, kao što im je prirodjena boja njihovih kose i njihovih sjajnih očiju. Japanski je dječak isto tako dobručdan, kao što je učtv. Najveći im je pak užitak, ako me mogu s čim ugodnim iznenaditi i oni mi donasaju ili sami japanske riječtosti u kuću ili nastoje kod drugih, da to učine. Od svih tih riječtosti i lijepih stvari, u kojima mogu uživati, čini mi najviše veselja jedan prekrasan „kakemono“, od Amida Nyorai. To je prilično velika slika, koju su kupili kod jednoga svćenika i meni je pokazali. Prikazuje Buddhu, gdje stoji dignute ruke kao da opominje ljude na krepost. Iz njegove glave čini mjesec aureolu, a nad mjesječevim oblikom lebde mliječni oblaci. Ispod noga su se nagomilali tmasti oblaci kao dimeće mase.

(Nastavak slijedi.)